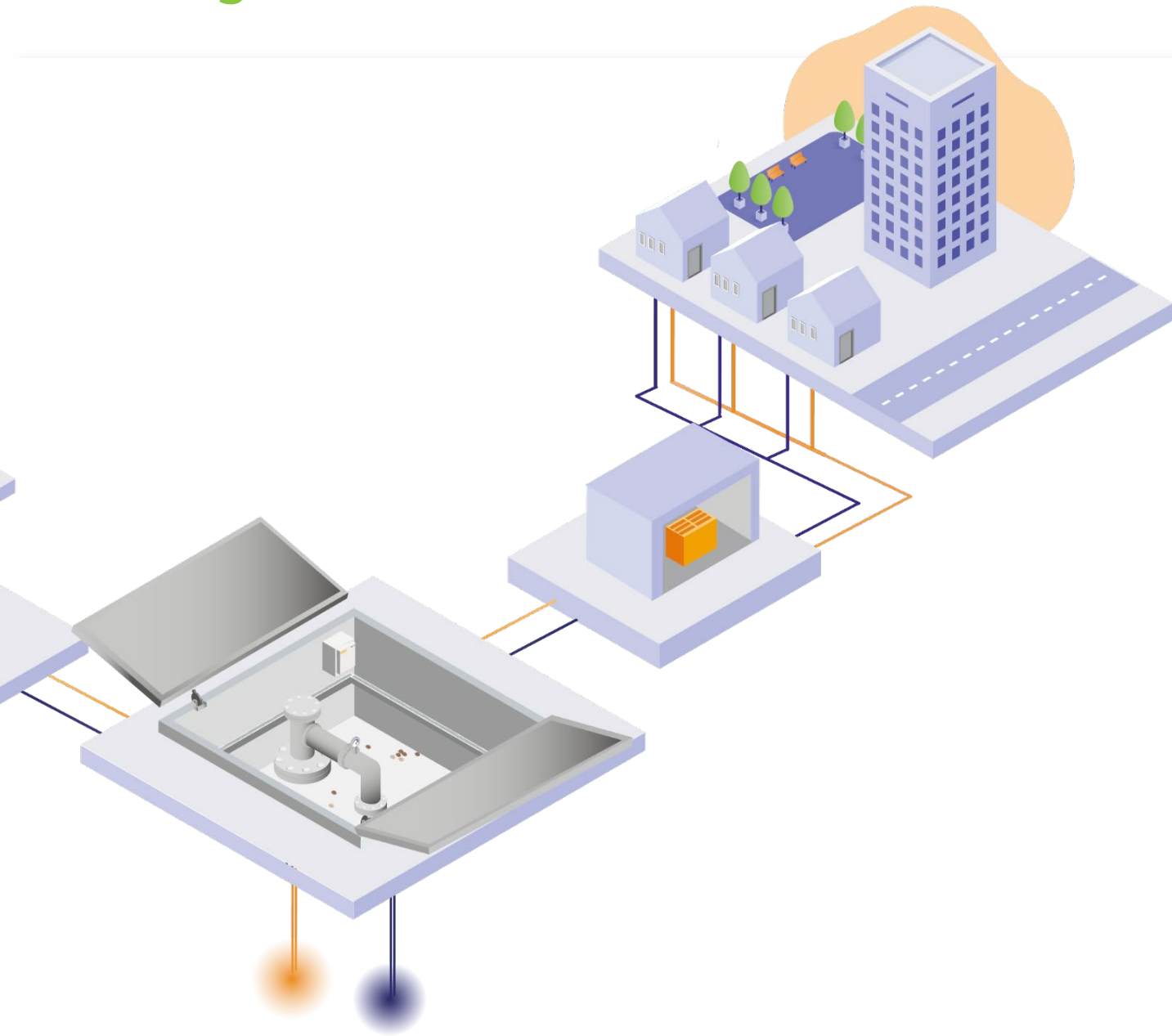

Toepassing van bodemenergie in de energietransitie

Agenda / Inhoud

- Introductie sprekers
- Opslag in de energie- en warmtetransitie
- Opslag in de ondergrond
- Integratie van ondergrondse opslag in collectieve systemen

Warmteopslag als onderdeel van duurzame, collectieve warmtesystemen

Frits Verheij

Directeur Greenvis

frits.verheij@dwtm.nl

06-30111603

Christiaan van Soest

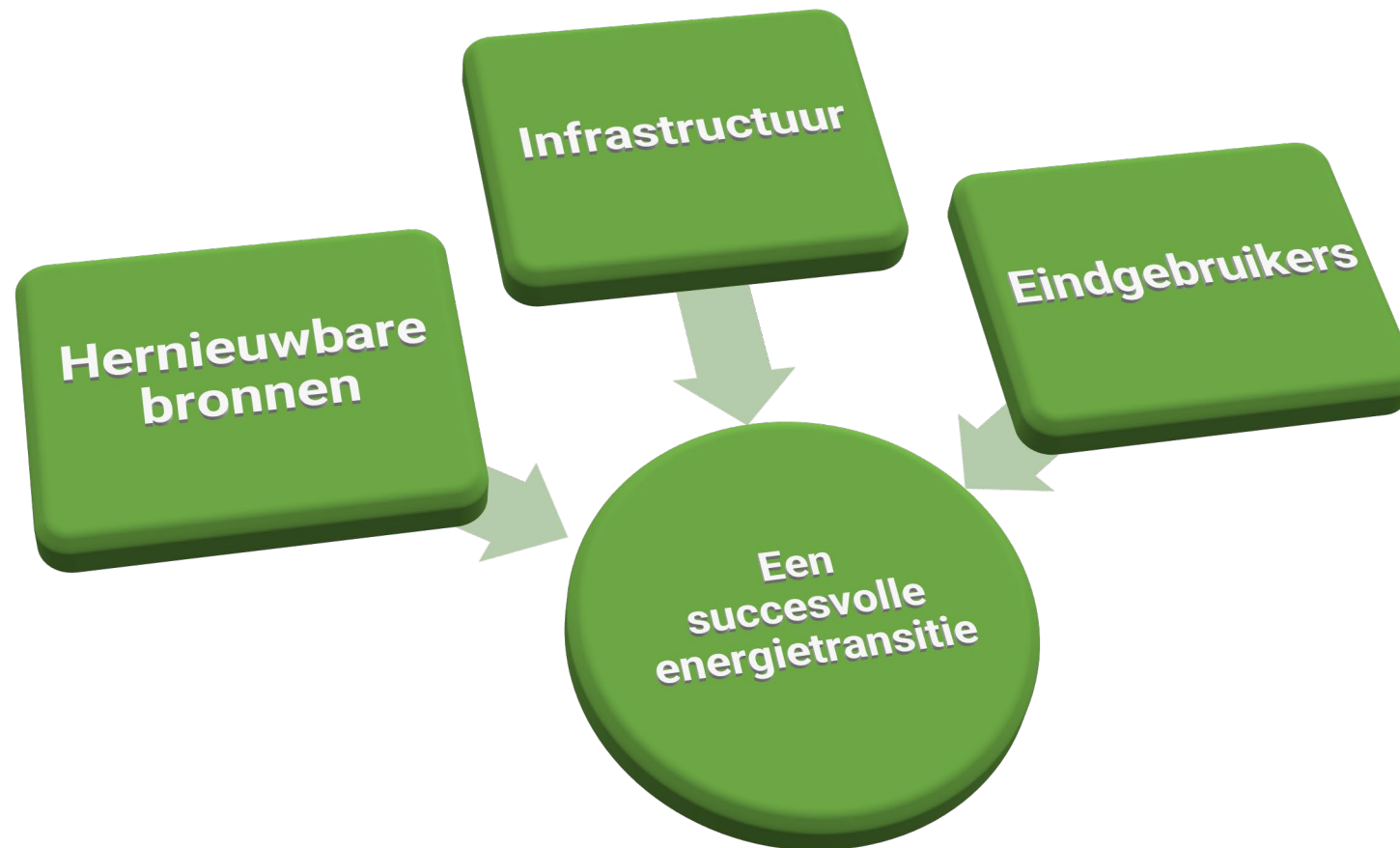
Sr. Ontwikkelaar Greenvis

christiaan.van.soest@dwtm.nl

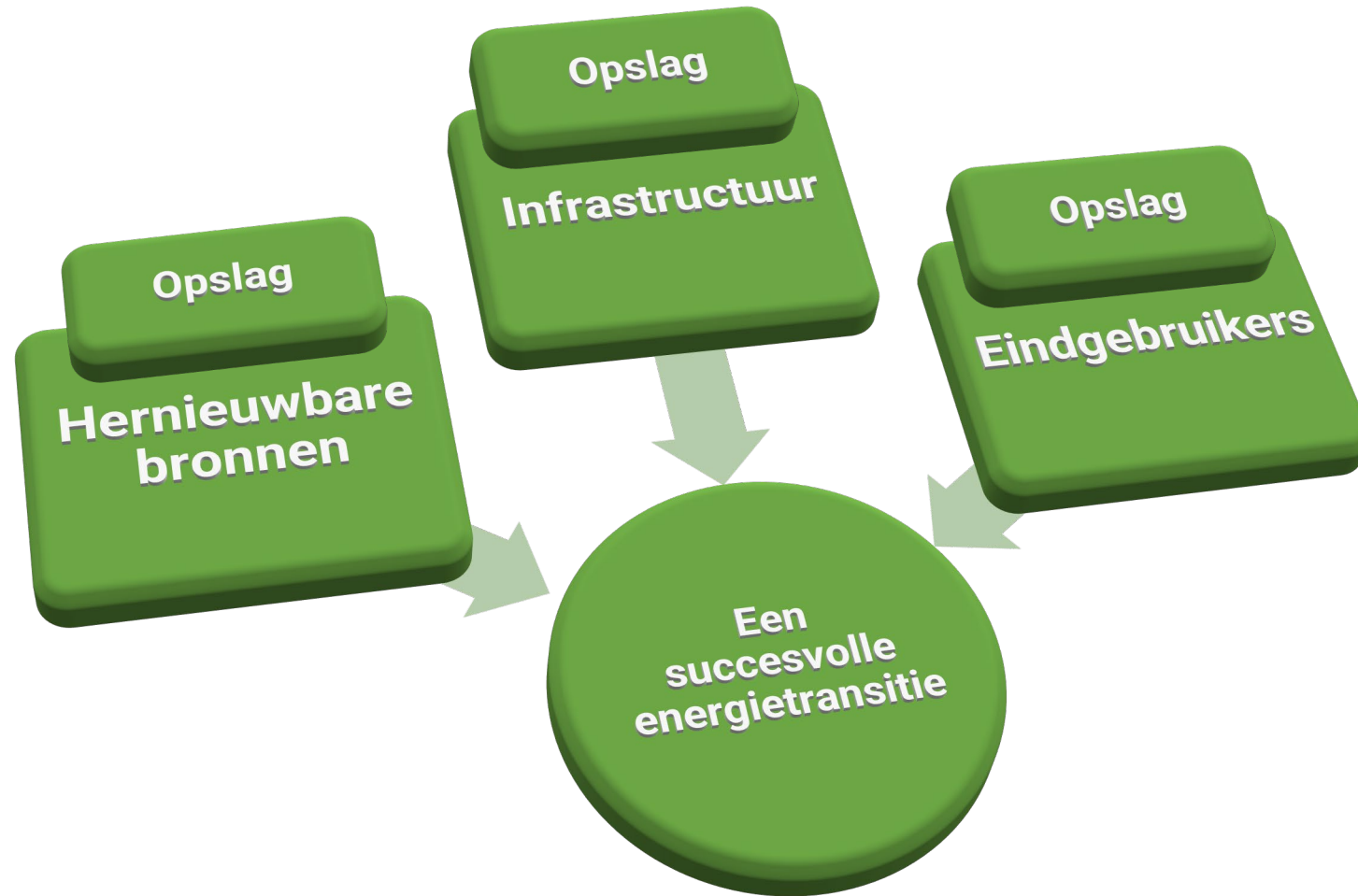
06-41594469

De energietransitie draait niet alleen om duurzame opwek

Opslag verhoogt inzet bronnen en biedt meer leveringszekerheid

Warmteopslag biedt stabiliteit

- Variaties in warmtevraag groter dan in elektriciteitsvraag, maar frequentie lager
- Inzet hernieuwbare warmtebronnen bij voorkeur 'constant'
- Warmteopslag tussen vraag en aanbod is logische oplossing

- Simpel. Toch?

Opslag verhoogt inzet bronnen en biedt meer leveringszekerheid

Risico's

- Veel verschillende concepten
- Sterk afhankelijk van SDE++

- Hoge capex
- Lange looptijd
- Ruimte ondergrond
- Discussie eigendom

- Lang proces van plan tot realisatie
- Goede communicatie en timing essentieel

Hernieuwbare bronnen

Infrastructuur

Eindgebruikers

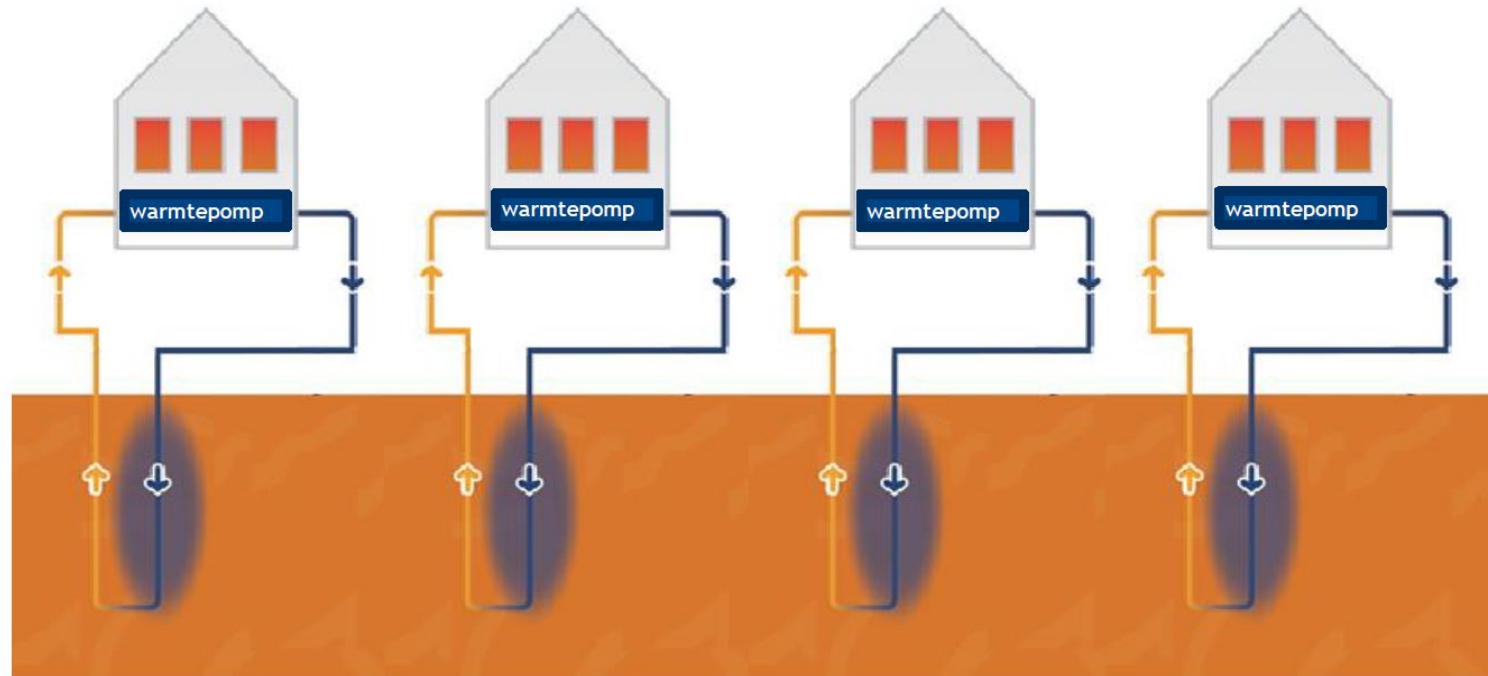
Kansen

- Stabiliteit levering bronnen
- Vergroot bijdrage aan warmtetransitie

- Subsidies voor onrendabele top (NieuweWarmteNu, WIS)

- Laagste maatschappelijke kosten
- Lagere energielasten

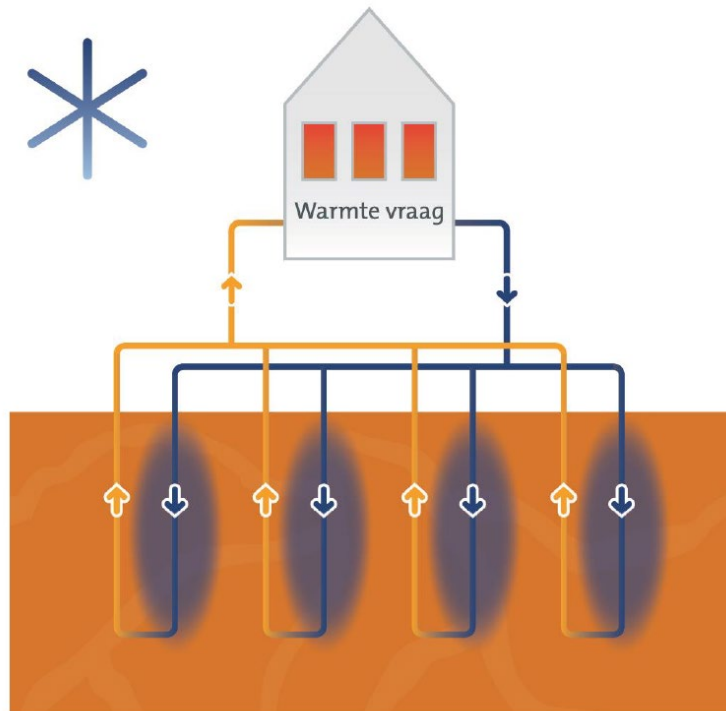
Energie kan in de bodem worden opgeslagen

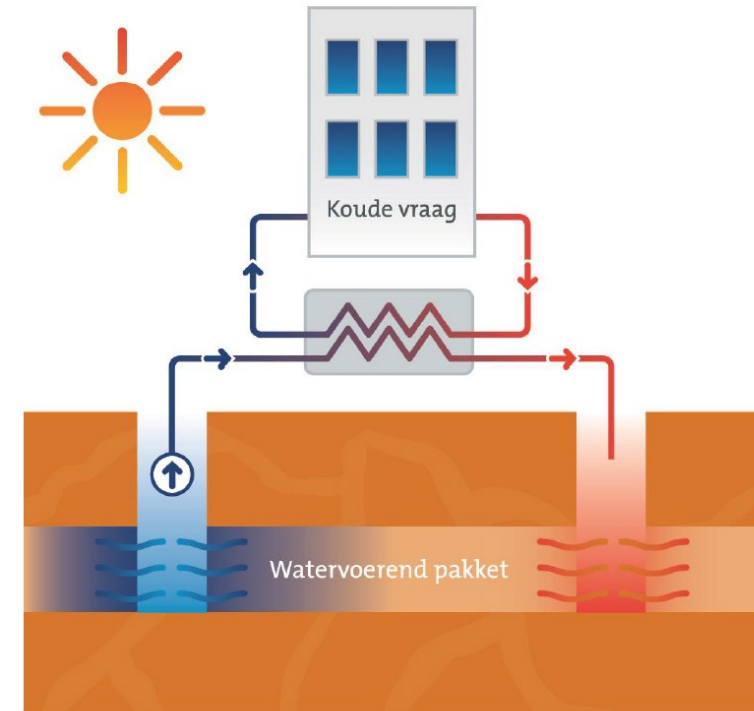

De verschillen tussen gesloten en open systemen

Gesloten bodemenergiesysteem

Open bodemenergiesysteem

De temperatuur van de opslag in de bodem

Injectietemperaturen WKO:

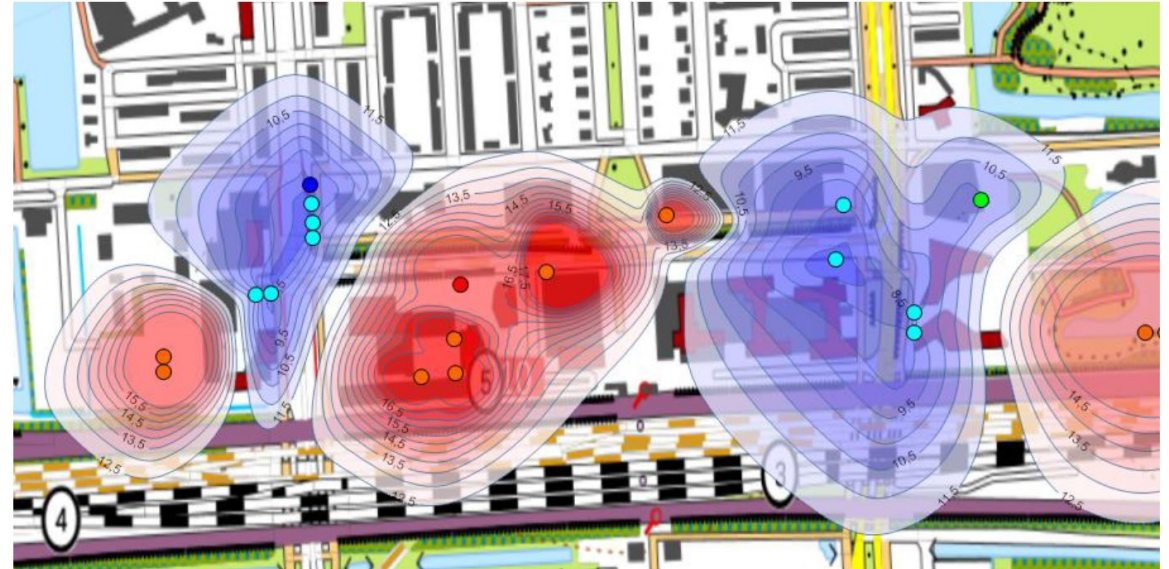
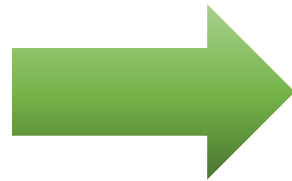
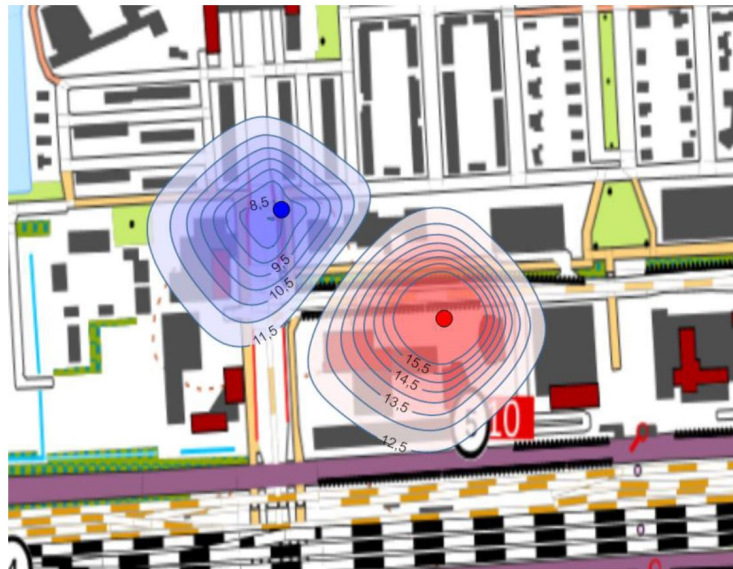
- *Koude bron:* $\sim 7^{\circ}\text{C}$
- *Warme bron:*   *max. 25^{\circ}\text{C}*

Hoge temperatuur opslag?

- *Veel lagere CO₂-emissies*
- *Veel hogere productiviteit WKO*
- *Een 20-70% effectievere inzet geothermie*
- *Sluit beter aan op een 'midden-temperatuur' (MT) warmtenet*

Interferentie heeft een impact op de prestatie van bodemenergiesystemen

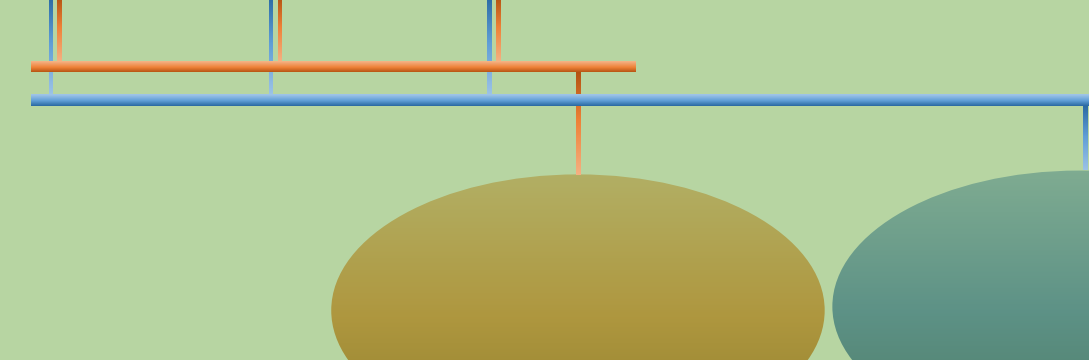
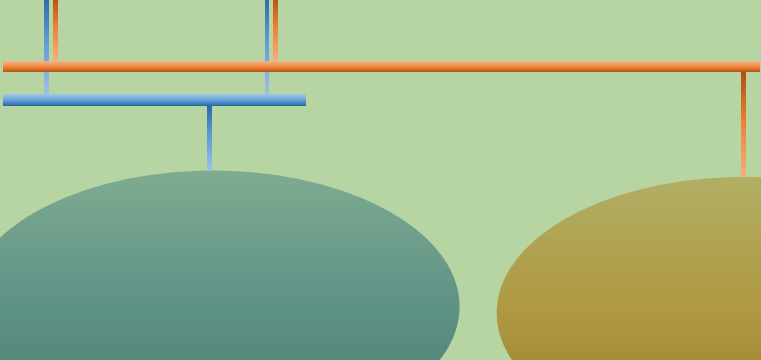
Stapsgewijs naar aardgasvrij verwarmen

- Isolatiemaatregelen ('no regret')
- Benut dakoppervlak
- Uitsfaseren cv-ketels

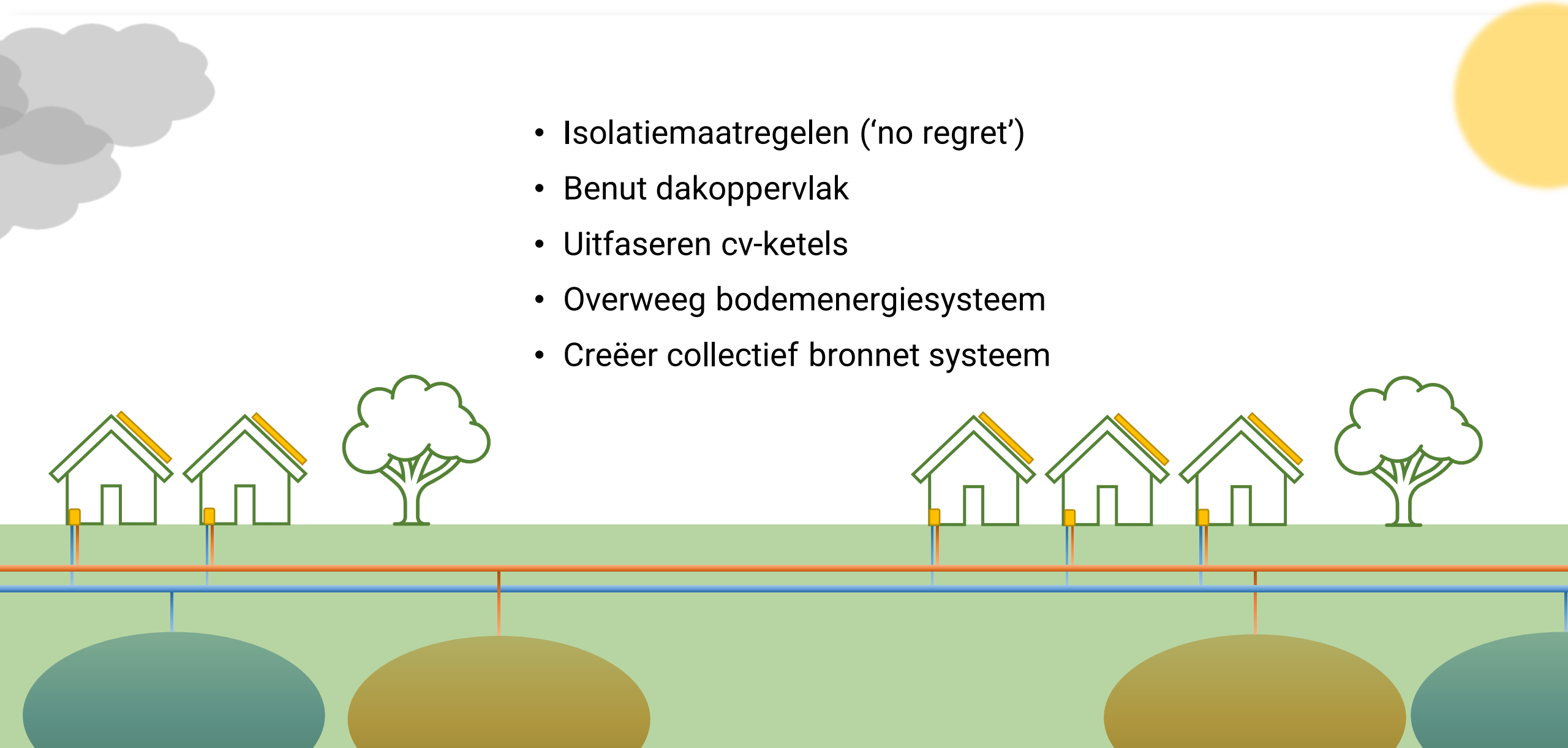
Bodemenergiesystemen verbeteren prestaties gebouwinstallaties

- Isolatiemaatregelen ('no regret')
- Benut dakoppervlak
- Uitsfaseren cv-ketels
- Overweeg bodemenergiesysteem

Een bronnet koppelt bodemenergiesystemen met een collectieve voorziening

- Isolatiemaatregelen ('no regret')
- Benut dakoppervlak
- Uitfaseren cv-ketels
- Overweeg bodemenergiesysteem
- Creëer collectief bronnet systeem

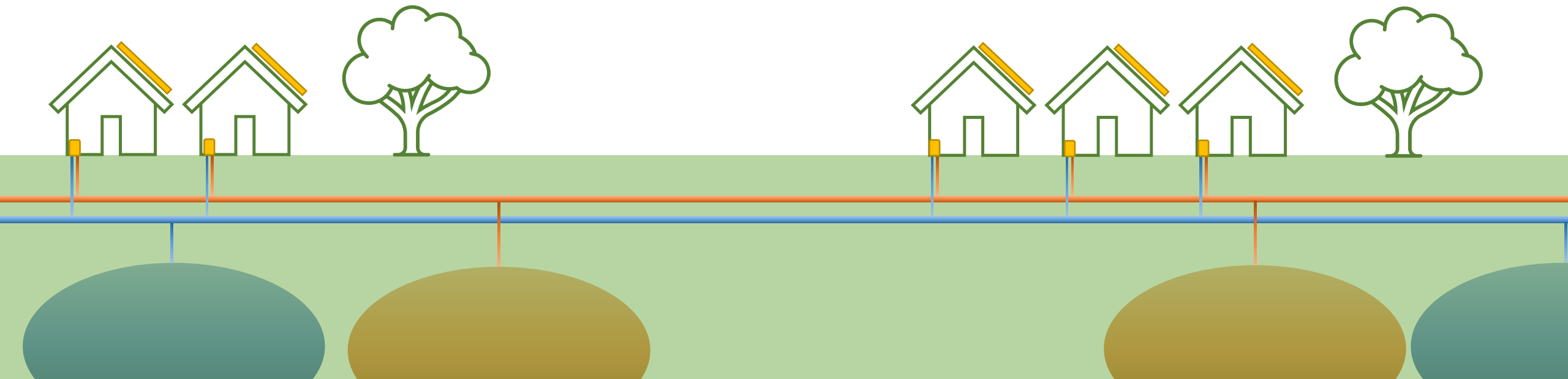
Een bronnet koppelt bodemenergiesystemen met een collectieve voorziening

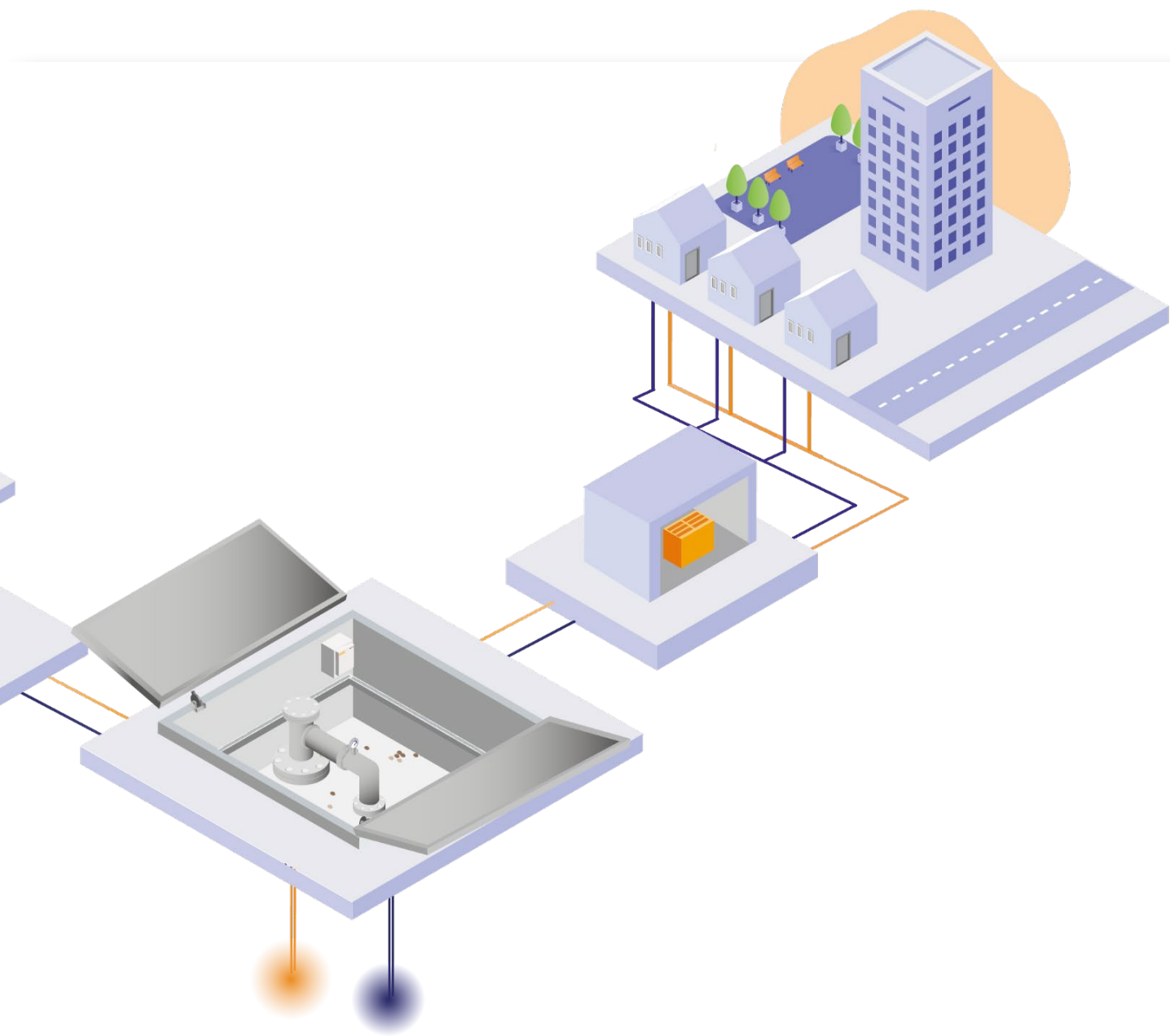
Aandachtspunten

- Lange termijn visie & participatie
- Samenwerking op gebiedsniveau
- Impact op gebouwniveau

Kansen

- Benutten lage temperatuur bronnen
- Integreren met lokale opwek
- Minimale warmteverliezen
- Smart Thermal Grid

***Dank voor uw
aandacht***

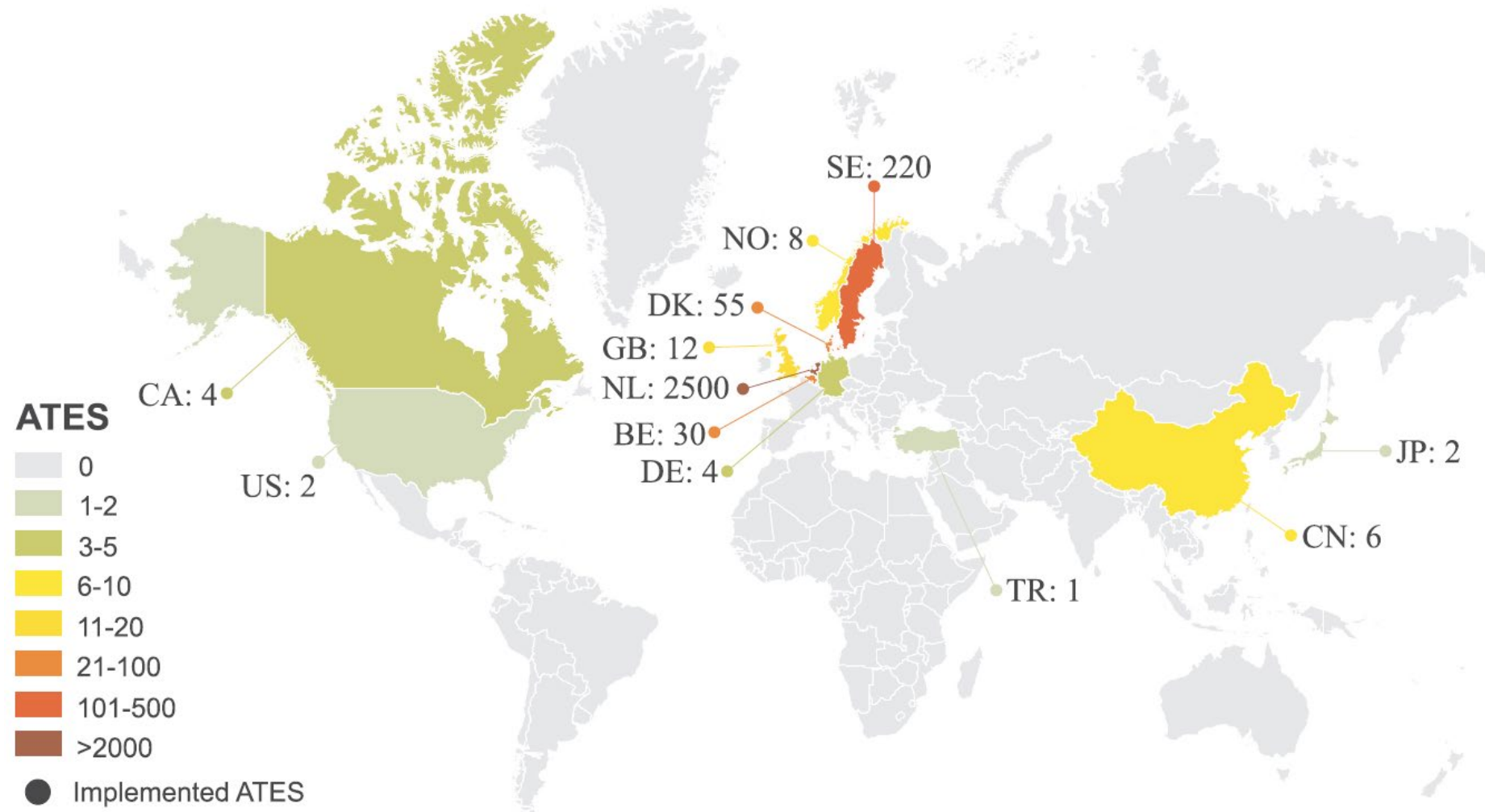
*“Samen maken we
duurzame warmte en
koude beschikbaar
voor iedereen!”*

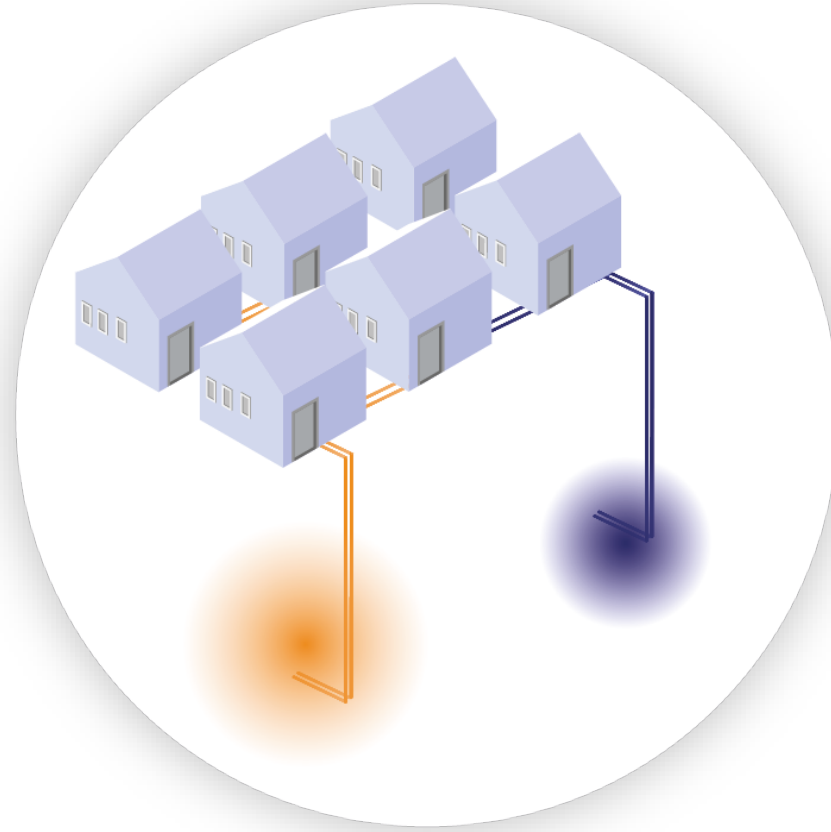
Hoe ziet een bodemput eruit

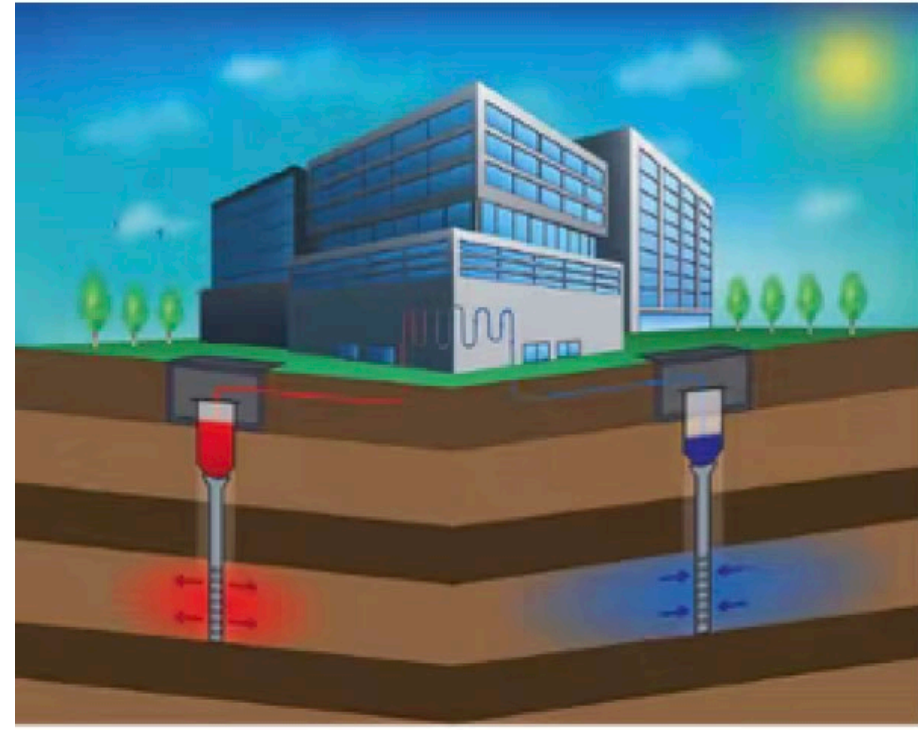
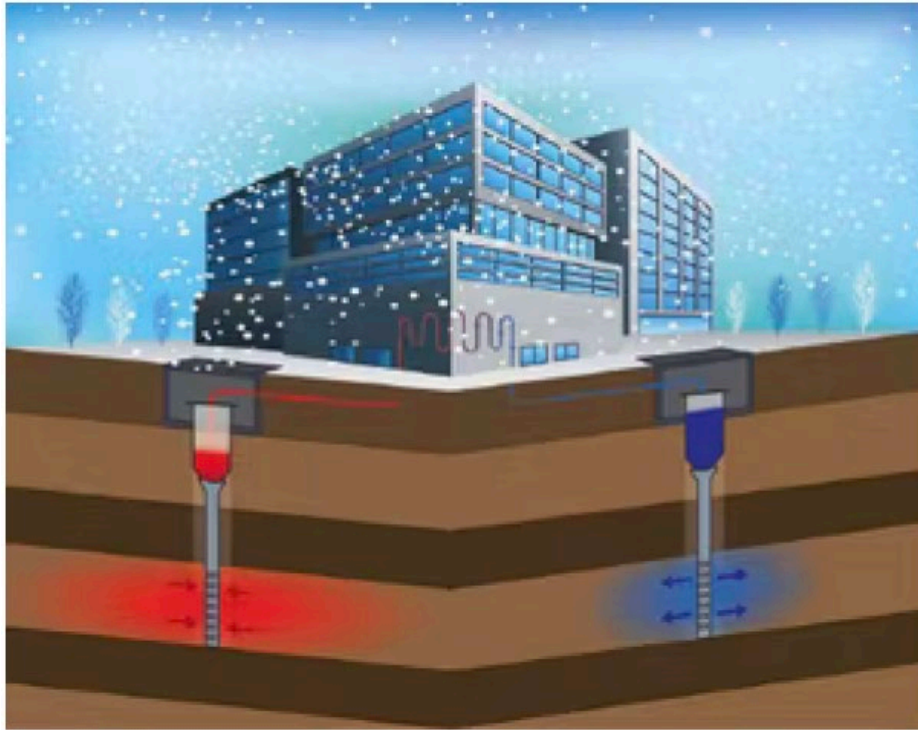
Nederland heeft de meeste ondergrondse opslagsystemen, veel kennis is binnenlands beschikbaar

Op wijkniveau aansluiten op een bodemenergiesysteem

Winter versus zomersituatie, balans in de ondergrond

Plaatje uit WarmingUP

